

ITINER

	táv	szint	jelzés
Remete-rét, esőbeálló	-----	-----	-----
Patacsi-mező	2,88	109	K
Jakab-hegyi kolostorrom	4,95	272	K
halomsírmező	5,65	297	K
Volt Petőcz-akna	7,97	311	K
Orfú, autóbuszmegálló	11,32	334	Z+
Vízfő-barlang, kutatóház	12,12	350	Z
Lóri kulcsosház	14,69	495	Z
Vágotpuszta	15,6	592	Z
66-os út	18,47	620	Zo
Mánfa, Árpád-kori templ.	19,45	635	j.n.
Melegmányi-völgy	22,3	850	P+
Kantavár	25,26	965	P+, P, PL
Dömörkapu	27,64	1037	PL, P, S
Tettyei romok	29,33	1039	S
Pécs, várfal	30,23	1043	j.n.
Misina-tető	34,14	1402	j.n., S▲
Kis-Tubes	35,16	1460	S
Sós-hegyi kilátó	37,36	1502	S, P▲, Z▲
Remete-rét, esőbeálló	38,48	1503	Z▲, Z+

Várak a Nyugat-Mecsekben

IGAZOLÁS

Név:		
Rajtidő:		Céldő:
RAJT: Remete-rét 07.00-08.00	Jakab-hegy kilátó / 4,95 km/ vlt Petőcz-akna, emlékkő / 7,97 km/	
Orfú, autóbuszmegálló / 11,32 km/ /BÉLYEGZÉS/ 09.00-11.00	Vágotpuszta / 15,6 km/	Mánfa, Árpád-kori t. / 19,45 km/
Kantavári-forrás / 24,95 km/	Tettye-téri romok / 29,33 km/ /KÓD:...../	Misina-tető / 34,14 km/ /BÉLYEGZÉS/ 13.00 – 17.30
	Remete-rét CÉL:	

Főrendező telefonszáma: 06/70/942-4410

Jakab-hegyi földvár

A Jakab-hegyi földvár egy kora vaskorban emelt, földből és kőből épült erődítmény a Mecsekben, azon belül is a Jakab-hegyen. A műholdfelvételeken máig jól kivehető a várfal vonulata, amin belül (annak gyakorlatilag a közepén) található a Jakab-hegyi pálos kolostor. A két részre tagoló erődítményt ma is 6–10 m magas, nagyrészt kőből összehordott sáncok övezik, csak a déli, hegyperemen futó sánc magassága kisebb ennél. A nagy sánc területe kb. 550 x 800 méter, délnyugati részéhez kapcsolódik az alacsonyabban fekvő, kisebbik, 400 x 250 méteres várrész, amelynek közepén egy kis magaslatot alacsonyabb sáncok kerítenek, valamiféle „akropoliszt” alkotva. E mellett nyílik a vár egyik eredeti kapuja. A másik kapu a délkeleti oldalon található. Előtte – az egykori bronzkori telep helyén – létesült a vaskori település halomsíros temetője, amelynek kőből rakott sírkamrákkal, és az azokat övező kőkörökkel ellátott, hamvasztásos rítusú sírjaiból ma is számtalan felismerhető az erdő fái alatt. A várnak ezt, a legkönnyebben támadható oldalát védték a legmagasabb sánccal, sőt később egy másik falvonulatot is húztak elé. A Jakab-hegyi telep a Dél-Dunántúl legfontosabb hatalmi központja lehetett a római hódítás előtt. Egy vaskori királyság központja, fővárosa lehetett, aminek kiterjedése valahol az Alpok-Duna-Balaton-Dráva közti terület lehetett. Ez a terület a földvár sáncairól szabad szemmel ma is könnyen belátható. Lakói a kora vaskori hallstatti kultúra népe volt, ők is emelték a földvár hatalmas sáncait ie. 750 körül. Később, ie. 350 körül a kelták foglalták el a várat, és a római időkig szintén egy királyság fővárosaként használták. A királyság hasonló nagyságú lehetett mint a hallstatti kultúra idejében. A rómaiak minden bizonnyal éppen nagysága és jó védhetősége miatt kényszeríthették városuk elhagyására az itt élőket, és alapították meg helyette a közeli Sopianae-t, a mai Pécs elődjét.

Orfű

A Vízfő-forrás mellett emelkedő erdős magaslaton található várrom kutatása 2004-ben mentő feltárás keretében, míg 2006-ban mikrodomborzati felméréssel történt. A kutatások alapján a mintegy 1,1 méter vastag kerítőfállal körülvevő vár két építési periódusa különíthető el. A második periódus keletkezése az építési rétegből előkerült csekély mennyiségű, 13-14. századra keltezhető kerámiával lehetséges, ellenben az első periódusból eddig még nem került elő keltező anyag. Az első periódusból egy kőfal ismert, melyet a második periódus építése során visszabontottak. A második periódushoz tartozó, mintegy 1 méter mély alapozással bíró két épületmaradvány közül egynek előkerült a bejárata (küszöbkövel és kidőlt kapubéllettel), a másikkal pedig a cementált járósíntje.

Az Árpád-kori kővár pusztulásának időpontja egyelőre nem tisztázott, de a vastag köves omladékréteg, és az égésréteg hiánya arra utal, hogy a várat felhagyták, majd összedőlt. Egy 19. századi térképen még látható romként szerepel. Tervben van további kutatása, esetleg bemutatása.

Mánfa, erődített templom

Az elpusztult falu egyháza volt. A XIII. század elején épült román stílusban. Többször átalakították. A XV. században észak felé bővítették és nyugati homlokzatán gótikus kaput nyitottak. Ikerablakokkal áttört karcsú, román stílusú tornya a nyugati homlokzat előtt áll, az észak felé történt bővítés miatt asszimmetrikusan. Eredeti - bélietes, köríves - bejárata a déli oldalon volt. Szentélye egyenes záródású.

Kantavár

A Mecsekben Pécestől északra egy száraz-árokkaal körülvevett meredek hegycsúcson található Kantavár falainak maradványa. A több évszázaddal ezelőtt romba dől erősségről nem maradtak fenn korabeli oklevelek. A három oldalról megmászhatatlanul meredek csúcsra nyugat felől vezetett a feljárt egy kaputornyon keresztül, ami egy kőfalakkal határolt fal-szorosba torkollott. Tovább haladva újabb bejárati kapu állta a támadók útját, amely mögött már a szabálytalan ötszög alakú várudvar helyezkedett el. A sűrűn benőtt terület buckái lehetnek az egykori lakó- és gazdasági épületek maradványai. A vár körüli száraz-árok is azonosítható. A sziklacsúcs legmagasabb pontján állt egy torony, melynek csak alapfalai maradtak meg. Az eddigi ismertek alapján a Kantavár is a XIII. században a tatárjárás utáni nagy várépítési korszakban épült. Az építető személye nem ismert, lehetett a közeli pécsi püspök vagy egy kisebb rangú helyi nemes is. Valószínűleg a pécsi kántorkanonoknak volt itt a megerősített lakóhelye még a török idők előtt, a XV. század táján. 1930-ban a várrom déli oldalán egy földalatti vágatot találtak. A folyosó 7 méter hosszú, meredeken lefelé ereszkedik, azután 4 méter hosszú ív alakú, vízszintes rész következik. További kutatás tudná kideríteni, vajon természetes eredetű vagy a régi várbeliek vésték ki, hogy élelmiszerüket tartsák benne. A Kantavári barlang bejáratát elzárták, nem látogatható.

Pécs

Pannónia tartományban a Mecsek déli oldalán fontos kereskedelmi utak találkozásánál már a II. században kialakult a Sopianae nevű település. 1009-ben István király megalapította a pécsi püspökséget. A római Sopianae temetőjének helyén épült fel a püspökség katedrálisa. A négytornyú székesegyházat, valamint a mellette álló püspöki és káptalani lakóházakat már kezdettől fogva erős kőfalak védelmezték. 1064-ben tűzvész elpusztította a templomot és a palotákat, de a gazdag jövedelemforrásokból rövidesen még pompásabb formában újjátették meg Pécs városát. 1284-ben a Kőszegi nemzetség serege ostromolta, míg a század végén Mizse nádorispán égette fel a várost. 1355-ben Poroszlói Neszmélyi Miklós püspök a palotája mellett megalapította az Aranyos Mária kápolnát, amelybe ő és utódai közül is többen temetkeztek. Itt állt Bergzaberni Vilmos püspök (1361-74) síremléke. 1367-ben Vilmos püspök hozta létre Pécsen az első egyetemet, és ő építtette fel a vár belső falövét. 1387-ben az Anjou Károly trónkövetelő hívének számító Horváti János báró fegyveres hada támadta meg a várost és várat. A vár sikeresen ellenállt, de a városban hatalmas pusztítást végeztek. Zsigmond elfogta a lázadót és 1392-ben Pécsre vitték, ahol halálra ítélték. Végigvonszolták Pécs utcáin, megkínózták, karddal négy felé vágták és testrészeit a város kapuira szögezték. Pécs települése a XV. században a legnagyobb területű magyarországi városnak számított a maga 67,5 hektárt övező városi erődítményével. 1498-ban Ernuszt Zsigmond korszerűsítette az erődítményt, a székesegyháztól délre kaputornyot emelt és feltehetően ekkor épült a ma is meglévő barbakán is. Szatmári György püspök (1505-21) reneszánsz stílusban építtette újjá a püspöki palotát és a káptalan épületét. A mohácsi csata után a törökök megtámadták Pécsét, a város elesett, de a vár tartotta magát. 1529-ben II. Szulejmán visszatért és bevette a várat, majd átadta Szapolyai Jánosnak. 1541-ben Buda elfoglalása után a szultán visszakövetelte a pécsi várat, de a lakók és a várvédők ellenálltak a török támadásoknak. A védők Habsburg Ferdinándhoz fordultak segítségért, de a törökök előrenyomulásával a vár védhetetlenné vált. 1543-ban a helyőrség otthagyta a várat a töröknek, akik megerősítették falait és 1664-ben Zrínyi Miklós seregével szemben is meg tudták védeni. Másfél évszázad alatt a törökök berendezkedtek falai között és számos középületet, dzsámit, mecsetet és fürdőt emeltek, maga a város pedig keskeny utcáival nyüzsgő piacával jellegzetes török helységgé alakult át. 1686 októberében Buda felszabadítása után értek Pécsre a Habsburg seregek. A várost ellenállás nélkül feladták a törökök és visszavonultak a jól védhető várba. Hetekig tartották magukat, de vízellátásukat megszüntették és ezzel megadásra kényszerítették őket.

A Rákóczi szabadságharc alatt 1705-ben a kurucok bevették a várat. Ezután a vár fokozatosan elvesztette katonai jelentőségét. A XVIII. században a püspöki palotát és a székesegyházat újjáépítették. A XVIII. század végén és a XIX. század elején a várfalak egy részét és a kaputornyot lebontották, de a falak nagyobbik része a XV. század végi barbakán és a püspöki palota egy középkori tornya is fennmaradt.

Tettyei romok

Szatmári György 1505-1521 között volt Pécs püspöke. A püspöki palota bővítése mellett reneszánsz palotát építtetett a Tettyén. A palota egyemeletes, U alakú épület volt, dél felé nyitott udvarral. Délkeleti oldalán torony kapcsolódott a falhoz, maradványai napjainkban is láthatóak. A török hódoltság idején dervisek éltek a palotában, az elnevezés is innen származik, a török derviskolostor neve „tekke”. A bektasi dervisek Tirana határában álló központi kolostorát az albánok ma is Tettyének nevezik. A palota épségben kerülhetett a törökök kezébe, akik csekély változtatással használták fel saját céljaikra. A jelenleg még álló falakon török átépítés nyomokban sem lelhető fel. A 18. század végén lakatlanná vált. A viszonylag ép falfelületeket 1904-ben konzerválták.

Hit Pajzsa Nemzeti Egylet túramozgalmai

Várak a Vértesben
A Bakony őskori és középkori várai
5 kápolna a Somlón
5 kápolna a Szent György-hegyen
4 kolostor útja a Pilisben
Lovagok útján a Kőszegi-hegységben
Szent István zarándokút
Római-kori építészeti emlékek Budapesten
Török építészeti emlékek Magyarországon
Bencés emlékek Magyarországon
Várak és vulkánok a Karancs-Medves vidéken
Dunántúli Várak Teljesítménytúrázója Kupa
Észak-Magyarországi Várak Teljesítménytúrázója Kupa
Magas-Bakony Turistája
Badacsonyi barangolás
Kilátók az Országos Kéktúra mentén